

решению этих проблем на основе опыта иностранных партнеров, также в статье наведении предложений экспертов, которые занимались детальным изучением проблем и перспектив развития Южного региона. Было определено слабые и сильные стороны региона, конкурентные преимущества и проблемные места региона. Проанализированы наиболее перспективные пути для развития логистических систем в Южном регионе в условиях кризиса.

Ключевые слова: транспортная система, региональная логистическая система, управление, развитие, логистика, логистическая инфраструктура, морехозяйственный комплекс, морские порты.

Potyshnyak O.M., Havrylychak O.V., Kutsakov V.A. The development of logistics systems in the southern region in crisis

The article is devoted to the regional logistic systems in the Southern region of Ukraine. In particular there were analyzed some theoretical approaches of defining the essence of the concept of regional logistic system. There were considered the main directions of improving transport logistics in maritime economic complex. These methodological approaches of enhance regional development processes are based on the formation and ensure the reliability of regional logistic systems. The article raised the urgent problems of maritime economy in the Southern region and identified the causes of these problems. There were proposed the ways to solve these problems through the experience of foreign partners, also there are shown prompting suggestions of experts who were involved in the detailed study of the problems and prospects of the Southern Region. There were identified strengths and weaknesses of the region, competitive advantages and problem areas of the region. There were analyzed the most perspective ways to develop logistic systems in the Southern region in the times of crisis.

Keywords: transport system, regional logistics system, management, development, logistics, logistics infrastructure, local economy, seaports.

Рецензент – Амосов О.Ю., д.е.н., профессор

УДК 334.76.005

**АГРОХОЛДИНГІЗАЦІЯ ТА ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ**

**СТЕГНІЙ О.В., ЗДОБУВАЧ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасний розвиток аграрного сектору економіки України характеризується низьким рівнем державної підтримки, погіршенням рівня життя сільського населення, відсутністю засобів для проведення технічного переоснащення виробництва. Для зміни ситуації необхідно

радикально змінювати структуру аграрного сектору. Це можливо за рахунок агрохолдингізації аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Складне фінансове становище аграрних підприємств країни вимагає всебічного дослідження існуючих джерел фінансового забезпечення даної галузі з метою подальшого вдосконалення їх формування в сучасних економічних умовах. Дослідження економічно-соціальної ефективності державної підтримки аграрних підприємств та проблеми аспектів розвитку агрохолдингів у сільському господарстві відображається у працях багатьох вчених, а саме: С. Кваші, М. Кропивка, Ю. Лупенка, П. Макаренка, М. Маліка, Л. Мармуль, В. Онегіної, П. Саблука, Н. Тарнавської, Л. Худолія, О. Шпичака.

Мета статті полягає у дослідженні рівня впливу агрохолдингізації на економічний розвиток аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Державна підтримка є важливою умовою ефективного розвитку аграрних підприємств. Протягом тривалого часу розроблялись та впроваджувались реформи, метою яких було підвищення рівня економічної ефективності функціонування аграрного сектору економіки. З огляду на загальну консервативність та інертність системи сільського господарства, низьку еластичність попиту та високу еластичність цін на продукцію виробництва аграрних підприємств можна зробити висновок, що сільськогосподарська виробнича система не є саморегулюючою. Аграрна галузь потребує структурних змін та формування дієвого механізму державної фінансової підтримки.

На добробут населення сільської місцевості значною мірою впливає діяльність аграрних підприємств. Адже при їх успішному функціонуванні населення забезпечено роботою, місцеві бюджети – коштами, також розвивається та підтримується інфраструктура. Значною мірою на соціальну діяльність даних підприємств впливає те, що засновники цих господарств є мешканцями територій на яких розташовані аграрні підприємства. Різноманітність організаційно-правових форм суб'єктів господарювання аграрного сектору є наслідком реформування колективних сільськогосподарських підприємств.

На відміну від радянських часів, де майже всі витрати на соціально-економічний та культурний розвиток села несла держава разом з місцевими колективними сільськогосподарськими підприємствами, реформовані аграрні господарства почали займатися виключно агробізнесом. Проблемами соціально-економічного розвитку почали займатися органи місцевого самоврядування, бюджет яких (переважно сільських громад) є досить малим.

Ми підтримуємо позицію В.М. Онегіної, що досі відсутня цілісна концепція побудови системи державного регулювання цін і доходів сільськогосподарських виробників у вітчизняній економіці, яка б враховувала ресурсний потенціал аграрного виробництва країни, сучасний стан його економічного механізму, особливості інституціонального середовища, тенденції глобалізації та посилення ролі міжнародних організацій у регулюванні зовнішньоекономічних зв'язків, та яка б стала чинником сталого розвитку аграрного сектору, структурних та інноваційних зрушень в АПК, гарантування продовольчої безпеки [7, С. 14].

Таблиця 1

Ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств України у 1990-2013 роках*

Показники	Роки					2013 у % до 1990 р
	1990	2000	2010	2012	2013	
1	2	3	4	5	6	7
1. Вартість валової продукції сільськогоспо-дарських підприємств (у постійних цінах 2010 р) млрд грн	199,23	57,99	94,190	113,12	136,59	-86,58
у тому числі						
- рослинництво	117,93	45,79	66,81	82,13	103,13	87,44
- тваринництво	81,22	12,20	27,27	30,95	33,46	41,20
2. Вартість валової продукції (у постійних цінах 2010 р) на 1 га сільськогосподарських угідь	5145,6	1941,2	4569,7	5472,0	6683,4	129,89
3. Рівень рентабельності, збитковості (-) сільськогосподарської продукції, %	42,6	-1,0	21,1	20,5	11,2	-31,4
у тому числі продукції рослинництва	98,3	30,8	26,7	22,3	11,1	-87,20
а саме: зернові	275,1	64,8	13,9	15,2	1,5	--273,60
насіння соняшнику	236,5	52,2	64,7	45,8	28,5	--208,00
цукрові буряки	29,5	6,1	16,7	15,7	2,7	-26,80
у тому числі продукції тваринництва	22,2	-33,8	7,8	14,3	11,3	-10,90
а саме: ВРХ на м'ясо	20,6	-42,3	-35,9	-29,5	-43,3	-63,90
м'ясо свиней	20,7	-44,3	-7,8	2,0	0,2	-20,50
молоко	32,2	-6,0	17,9	2,3	13,6	-18,60

*Джерело – розраховано та складено автором за даними [8]

Результати діяльності аграрних підприємств (табл. 1) за період 1990–2013 рр. не дозволяють стверджувати про дієву державну підтримку в аграрному секторі економіки. За тринадцять років вартість валової продукції знизилась на 31,4 % до рівня 136,6 млрд грн, у тому числі продукції рослинництва на 12,5 % (до 103,1 млрд грн), тваринництва на 58,8 % (до 33,46 млрд грн). Загальний рівень рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції з кожним роком знижується, оскільки темпи збільшення витрат на виробництво продукції суттєво перевищують темпи збільшення ціни.

Внаслідок неефективності реформ направлених на удосконалення аграрного сектору, на території України почали утворюватися такі форми господарювання, як холдинги, які внесли значні корективи в діяльність аграрних підприємств.

Початком виникнення в Україні агрохолдингів можна вважати період 1991–1996 рр. В Указі Президента України “Про холдингові компанії” [1] вперше було дано визначення поняття “холдинг”. Під яким розглядався господарюючий суб’єкт, який володіє контрольними пакетами акцій інших господарюючих суб’єктів [1]. За оцінками фахівців [3, С. 25], виникнення та розвиток агрохолдингів є наслідком відсутності цивілізованого ринку земель і недорозвиненості системи державного регулювання економіки, а основним мотивом – намагання капіталістів примножити капітал. У законодавстві України та наукових дослідженнях, присвячених проблемам правового становища холдингових компаній, немає єдиного підходу до визначення поняття холдингової компанії та її правової природи.

Агрохолдинги відіграють неоднозначну роль в національній економіці, з одного боку, інвестуючи капітал в агропідприємства, вони підвищують ефективність сільськогосподарського виробництва, що веде до розвитку сільських територій, а з іншого – витісняють з агробізнесу аграрні підприємства і фермерські господарства, що веде до регресу соціального стану населення задіяного в агропромисловому секторі економіки, та впливає на екологічний стан сільських територій. Так, як засновники звичайно не знаходяться на території країни, де створено холдингові структури, вони не вирішують питання соціального та екологічного розвитку.

Особливістю холдингового типу господарювання є: висока маневреність холдингів, їх здібність швидко реагувати на потреби в переміщенні капіталу, розширювати сферу своєї діяльності, здійснювати комплексні програми диверсифікації тощо. Як правило

агрохолдинги приймають участь у всьому виробничому циклі, який включає в себе виробництво, переробку та реалізацію продукції, що відображає цілеспрямованість відтворення галузі на нових технологічних, організаційних та ресурсних засадах. В агрохолдингах, на відміну від порівняльно дрібних аграрних підприємств основну питому вагу у складі основних засобів займають машини та обладнання, як активна частина активів, що впливає на рівень продуктивності праці, економію капітальних і експлуатаційних витрат на одиницю площі. Відкриваються можливості для раціональної організації виробництва, досягнення науки і прогресивної практики, зберегання та реалізації продукції вищої якості.

Нині у світовій практиці застосовується цілий комплекс методів державного впливу на регулювання діяльності агро холдингів:

1. Антимонопольна політика, що складається із законів, які забороняють певні дії або обмежують діяльність певних структур.
2. Стимулювання конкуренції шляхом створення умов для її посилення.
3. Регулювання, яке дозволяє спеціальним органам слідкувати за цінами, обсягами виробництва, входженням в ринок і виходом з нього підприємств у галузях, що регулюються.
4. Державна власність на монополії.
5. Контроль цін на більшість товарів та послуг.
6. Податки.

Перші три методи є основою державної політики у розвинених країнах. Решта характерні для країн, що розвиваються [4, С. 184].

Висновки. Агрохолдинги – висококонкурентні господарські структури нового типу які мають переваги над підприємствами інших організаційних форм за рахунок ефекту масштабу, мобільності матеріальних та трудових ресурсів, доступу до фінансових ресурсів що відображається на ефективність виробництва. З іншого боку, діяльність агрохолдингів має недоліки до яких можна віднести: розвиток монополізації, зростання безробіття, нераціональне використання землі, нехтування соціальними й екологічними проблемами села.

Наразі для регулювання діяльності вертикально-інтегрованих організаційних структур на нашу думку необхідно:

- розробити заходи які б сприяли ліквідації земельної монополії, а як наслідок, концентрації капіталу в одних руках;
- контролювати дотримання сівозмін, саме в цих структурах;

- встановити чіткі вимоги стосовно внесення обсягів мінеральних добрив, адже сьогодні рівень кислотності ґрунтів в Україні є досить високим;

- стимулювати розвиток тваринництва у агрохолдингах (що сприятиме збільшенню обсягів виробництва органічних добрив);

- зобов'язати дані структурні об'єднання розвивати соціальну інфраструктуру місцевості в якій вони працюють а також забезпечити робочими місцями працездатне населення.

Література.

1. Про холдингові компанії в Україні : Закон України від 15.03.2006 № 3528IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 34. – С. 291.

2. Андрійчук В. Г. Капіталізація сільського господарства: стан та економічне регулювання розвитку : [монографія] / В. Г. Андрійчук. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – 216 с.

3. Віскузі В. Кіп. Економічна теорія регулювання та антимонопольна політика / В. Кіп Віскузі, Джон М. Вернон, Джозеф Е. Гарингтон (мол.) ; пер. з англ. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2004. – 1047 с.

4. Данкевич А. Є. Передумови та основні принципи розвитку агрохолдингів / А. Є. Данкевич // Економіка АПК. – 2011. – № 5. – С. 139-147.

5. Кваша С. М. Аграрна політика та чинники її реалізації в нинішніх умовах трансформації сільського господарства України / С. М. Кваша // Вісник СНАУ. Серія «Економіка та менеджмент», вип. 6/1. – 2010. – С. 3-11.

6. Мартин А. Захист економічної конкуренції у сільськогосподарському землекористуванні: переваги і недоліки агрохолдингів / А. Мартин // Землевпорядний вісник. – 2010. – 8. – С. 26-32.

7. Онегіна В.М. Державне регулювання цін і доходів сільськогосподарських товаровиробників [монографія] / В.М. Онегіна// – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 590 с.

8. Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу [http:// www.sumy.ukrstat.gov.ua](http://www.sumy.ukrstat.gov.ua)

Стегній О.В. Агрохолдингізація та державне регулювання аграрного сектору

Недосвідість реформ направлених на підвищення економічної ефективності функціонування підприємств аграрної галузі вплинуло на початок розвитку холдингових структур на території України. Аграрні підприємства можуть стати ефективними за умов агрохолдингізації сільськогосподарської діяльності та аграрних підприємств. З боку держави необхідно контролювати негативний вплив від діяльності вертикально-інтегрованих структур на соціально-економічний розвиток країни.

Ключові слова: державна підтримка, агрохолдинги, інфраструктура.

Стегний О.В. Агрохолдинги и государственное регулирование аграрного сектора

Неэффективность реформ направленных на повышение экономической эффективности функционирования предприятий аграрной отрасли повлияло на начало развития холдинговых структур на территории Украины. Аграрные предприятия могут стать эффективными в условиях агрохолдинга аграрных предприятий. Со стороны государства необходимо контролировать негативное влияние от деятельности вертикально-интегрированных структур на социально-экономическое развитие страны.

Ключевые слова: государственная поддержка, агрохолдинги, инфраструктура.

Stegniy O.V. Agrotion and state regulation of the agricultural sector

The inefficiency of reforms aimed at improving the economic efficiency of enterprises affected the agricultural sector. This has influenced the emergence of holdings. To improve the efficiency of agricultural enterprises, they must unite. The state should control the negative impact of vertically integrated

Keywords: government support, agriholdings, infrastructure.

Рецензент – Онегина В.М., д.е.н., профессор

УДК 339.138

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ РОЗНИЧНОЙ
ТОРГОВЛИ В РОССИИ**

**СУХОСТАВ Е.В., СОИСКАТЕЛЬ,
ОМСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМ. Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО**

Постановка проблемы в общем виде. С 90-х годов по настоящее время розничная торговля в России имеет достаточно высокую динамику развития, несмотря на кризисные явления, которые по своей сути имеют неблагоприятный характер для эффективного роста, но заставляют искать новые способы для выживания на рынке.

Современный этап развития розничной торговли пережил множество стадий: от дефицита товаров до массового выхода иностранных сетей на отечественный рынок, от появления формата «супермаркет» до стремления к мультиформатности, от сделок по слиянию и поглощению в регионах до развития франчайзинговых схем.